

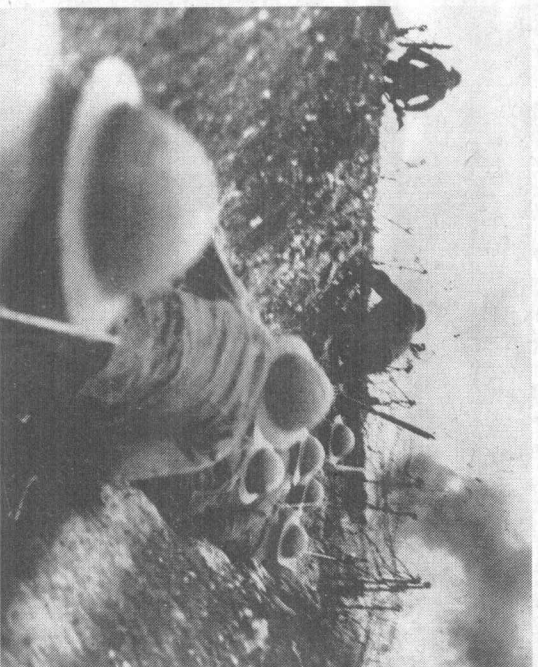
Vriendschap in zinloze oorlog

Jeugd

door Toin Duijx

De Eerste Wereldoorlog is in volle gang met al zijn verschrikkingen. Een blind meisje woont met haar moeder en haar tante in een herberg. De soldaten bezoeken steeds het dorp als zij even van het front weg mogen. Het is lente en de soldaten zijn vrolijker dan anders. 'Misschien worden ze wel zo vriendelijk dat ze de oorlog beëindigen. Dan komt haar papa terug.' Het meisje zit vaak op een houten bankje recht tegenover de herberg. 'Het is haar bankje. Hier kan ze uren zitten.' Op dit bankje ontmoet ze een Afrikaanse soldaat. Hij stinkt als veel andere soldaten naar zweet en modder en bloed. 'Maar daaronder, heel diep, amper merkbaar, ruikt ze een andere geur.' Zijn 'warme geur zoals van gebrande noten' maakt indruk op haar. Eerst zitten ze stil naast elkaar, maar al snel vertelt de soldaat haar verhalen over zijn gezin en over zijn thuisland waar hij zo naar verlangt. Het meisje vertelt over haar vader die zij zo mist. Op een dag komt de soldaat niet opdagen en ook de dag daarna niet. Het meisje gaat naar hem op zoek en behandelt in de omgeving van het front, waarbij ze in gevaarlijke situaties belandt.

Het verhaal over de vriendschap wordt zowel vanuit het perspectief van het meisje als vanuit het perspectief van de soldaat verteld. Dit wordt grafisch onderbouwd door de tekst waarin het meisje cen-

Loopgraaf, WOI. Foto: bl.nk

traal staat in zwarte letters op een witte achtergrond weer te geven en als we het verhaal volgen door de ogen van de soldaat witte letters op een donkere achtergrond te gebruiken. Door deze opzet van het verhaal weet de auteur op een werkelijk schitterende wijze een geschiedenis vanuit verschillende kanten tot leven te brengen. De sprankelende dialogen komen in beide verhalen op identieke wijze naar voren, maar de gedachten die het meisje en de soldaat bij de dialogen hebben, geven er steeds een andere lading aan. De cultuurverschillen tussen België en het Afrikaanse land komen goed naar voren. Als de soldaat over zijn herinneringen aan thuis vertelt, stelt hij: 'De taal van de blan-

ken heeft te weinig woorden voor zijn wereld. Maar hij voelt dat het meisje begrijpt wat hij zegt. Hij ziet hoe ze alle woorden opstaat in haar hoofd.' Op een zeer inweerbare wijze wordt de vriendschap die ontstaat beschreven. Het verlangen van de soldaat naar thuis, naar zijn vrouw, zijn zoonfje en zelfs de geiten, heeft dezelfde lading als het verlangen van het meisje naar haar vader en naar de vrede.

Schande

Een vriendschap die van de omgeving eigenlijk niet mag, want een jong meisje, nog blind ook, en een donkergetinte Afrikaanse soldaat, dat vraagt alleen maar om problemen. 'Een schande is het, dat dat kind met die neger op-

trekt.' 'Mag die daar wel zitten? Moet die niet bij de rest van zijn soort in de barakken blijven?' Later in het verhaal wordt keihard duidelijk hoe men over de vreemdelingen in het leger dacht. Na een vreselijk bombardement met veel doden wordt gezegd over de soldaten: 'een geluk dat ze nog niet afgelost waren, of het waren onze jongens geweest.'

Heel mooi wordt beschreven hoe het blinde meisje haar andere zintuigen gebruikt om de wereld rondom haar te 'zien'. 'Ze probeert de geur van de soldaat te onttrafen, net zoals ze met geluiden doet.' Een wereld van geur, gevoel en geluid. Soms legt de auteur de gevoelens nog expliciet uit, maar dat had ze achterwege kunnen laten, want deze komen al duidelijk genoeg tot uiting.

De verschrikkingen van de Eerste Wereldoorlog worden redelijk afstandelijk beschreven, zonder veel emoties, terwijl je als lezer die emoties wel voelt. Het meisje beschrijft 'de geur van koudvuur en van het gifgas dat in de uniformen van de soldaten hangt'. Regelmatig worden er gewonde soldaten naar het dorp gebracht. 'Ze wil de geuren niet ruiken, niet proeven. Maar haar oren houdt ze open, hopen en doodsbang tegelijkertijd dat ze de stem van papa zal herkennen.' Soms zijn de beschrijvingen hard realistisch, bijvoorbeeld op het moment dat dokters moeten besluiten welke gewonde soldaten die op brancards liggen wel of niet geholpen moeten worden, opgeknapt om weer naar

het front te kunnen. 'De dokters verlossen niet. Ze zorgen dat je weer klaar bent om te gaan sterven. Net zolang tot iedereen dood is. Iedereen wacht hetzelfde lot. Alleen de manier van sterven is verschillend.' De zinloosheid

**De dokters
zorgen dat je
weer klaar bent
om te gaan
sterven**

'Van de oorlog, waarbij geen sprake kan zijn van winnaars en verliezers, komt heel goed naar voren.

Legergroen

De legergroene prenten, met wit en grijze tinten, in een intimistische stijl, versterken de dreigende sfeer die uit het verhaal spreekt. Zij laten ook het harde soldatenleven zien.

Aline Sax weet op een heel subtiel wijze in een poëtische taal een stuk geschiedenis tot leven te brengen, met een verhaal van een heel uiteenzonderlijke vriendschap. Een boek om vaker te lezen.

1 Het meisje en de soldaat.

Aline Sax.

Illustraties
Ann de Bode.
De Eenhoorn,
14,50 euro 11+

